

પારસી એમેચ્યુઅર ડ્રામેટીક એસોસીએશન.

કલાખાલ કેરમાન

ના

ખેલના ગાયણો.

રચનાર

પારેશાહ પેસતનજી એનજીનોયર.

છપાવી પ્રગટ કરનાર

પા. એ. દા. એ. ના માલિકો.

મુબઈ

શ્રી રાષ્ટ્રકીર્તિ સ્ટાર પ્રીટીંગ પ્રેસ

૪૦ સં ૧૯૯૫.

કૌમિત ર આના.

“કલાખાજ કેરમાન”

“કલાખાજ કેરમાન” નામનો આ નાટક જ્યારે હું પેહલ વેહલો પ્રજા સનમુખ રજુ કરવાને નસીબવાન ની વડોચાચ ત્યારે મારી એ અદના કોશેશ ખાતર પ્રથમ એ બોલ આ તકે જાણાવવાને હું ફરિસ્ત ધારૂચ જાણાવવાને ખુશી ઉપજેચ કે આ નાટક જે આજે જાહેરમાં આવવા પામીયોચ તે ફક્ત મારા ફરિસ્ત મહલની મેહરખાનીથીજ, કારણ અવાર નવાર મને તેઓએ નાની નાની ખાપદ પર લખાણ કરતા અને નજીવા જેવા ગીત જોડતા જોતા હતા, અને આ તકે જ્યારે તેઓએ ઉપલી એસોસીએશન ને નામે જે પેહલ વેહલો દખાવ પ્રજા સનમુખ રજુ કરવાનો ખાલેશ ખતાવી મને પોતાના બેલના કતા તરીકે પસદ કર્યો તેથી હું એ ઉપલી એસોસીએશનના લગતા વતગતાઓનો ખરેજ આભારી છું પ્રથમ મારે જાણાવવું જોઈએ કે આ નાટક લખાયા અને તેને લગતા ગાયણ જોડવાથી હું કઈ નાટક કર્તા અથવા કવો તરીકેનો દાવો કરવા માગતા નથી પણ ફક્ત મારા ફરિસ્તને વખતે અને મારી મોજને ખાતર મારી નાચીઝ અકકલથી આજે એક નાટક લખવાને નસીબવાન નીવડીયોચ, અને તેજ નાટક આપણા પારસીઓમા માન પામેલા ખેરખાહ દા ઉતર ધોમચ ખેની (એ આઈ. ઇ) જેવા લાકીવાલા ગ્રહસ્થ સનમુખ થનો હોવાથી જો તે પુર ફરિડમન્દા પાર ઉતરશે, અને પ્રજાને એકે અવાજે પસન્દ પડમે તે હું મારી એ નાચીઝ મેહનટનો પુરેપુરો બદલો મલેલો

સ

ધા. પે. ઇ.

૬૦૧૩

કલાખાજ કેરમાન.

જોહાંબક્ષ અને ૧
પેગામચી—

તુ છે રખ હર ઘર હર પલ હર સર,
જાહેર બાતીન જમીન ફલક પર,
યસ જસ પર તુજ સરવર તુ છે
નીત ઘર તુજ કર હા હા હા પરવર,
રાખી દાઝ સુખ દુખ નીવાર કર,
અરજ ગરજ આસ સફલ પરમ કર,
શીશ સદકે પાક નામપર તુ છે

કેરમાન અને ૨
કામદાર—

હા જાઉ હુ ભટકુ નીન બન બનમે,
કર ચમન અમન લુટી સઉ જાણુને,
રાતે રઝકુ રવકુ જ્યા મનને ગમે,
રાતને ગણીને હસ મુજના મનમે
છે રગને મળ જાણુની કરી કળ,
ચમન સઉ ધુલ કરી રે વનમા રે વનમા,
છે રજા ને કળ મુજ રાજમા સળ,
હર એકપે કરી તુફાન હા હા હા

કેરમાન— ૩

અયે પલીદ પેટની છે અતીશ વેડ,
પેટના ગુલામ સઉ ગરીબ હો યા શેડ.

લાજને તજને લુટકાટ ખાસ,
પુનખી કીધુ અરે આ પેટ તુંજ કાજ.

કોરસ.

નહી, નહી, નહી, ફીકર સરકારની,
નહી, નહી, નહી, કદર ઘરખારની,
નહી કદર ફરજન્દ કે દીલદારની,
એક છે કદર ખસ ધન માલની.
કેહરથી લરી લરી ન જગતે થરૂ,
ફન્દમા ફરી ફરી મુજ ખીસા ભરૂ,
જર કાજ તન મન પટકી મરૂ,
ગર જાય જાન ખા ન હરજેજ દરૂ

કોરસ.

કેરમાન, બાબન ને ૪

કામદાર—

જરથી જખ્ખર થાસુ ગખ્ખર હા,
થાવો મગન, થાવો મગન જરથી.
નામે હુ પીરાન, ને હુ રોહરીયાર વાહ વાહ,
ખુમ ભીરી ખાઠ હા હા મસ્ત ખની સાથ. જરથી

ગુલનહામ—

૫

મન મુજનુ તન હરજે ખીલે જોખન ફખન હરદીને,
રગ રગ રગ રગ ખુશી તરગ, મનહર લાગે હરદીને. મન
નમી નમી ગાઉ રખની સોફત કરૂ ભાવે ભકતી હરદીને,
સુખકર દાવર ગુનો બખ્તાવર રાખી લાજ જગતે હરદીને.—મન
બખ્ખમા અમન લખ્ખમા અમન બખ્ખશ ખાવદ તુ હરદીને,
પાક તુરાનો દીલ હરપેશાની, મેહરથી જલવ હરદીને. મન

ગુલનદામ—

૬

અરે મન સારે જાયે હરખાઈ,
જખમ છે જમના કારી, હારે જખમ છે જમના કારી—અરે
જમના તરાકો, અજબ ઘડકો,
નાજે બશરને ગારી, અરે નાજે બશરને ગારી—અરે
જશે તજ તુ જિશી વહાલાને,
અજલની આવી સવારી, જહા અજલની આવી સવારી—અરે

ગુલનદામ—

૭

મીજલસ બહાર ખીલી રહી,
કુદરત તુજની ખુબી અપાર,
સાદ સાદ થાવુ જનો જગરથી,
જોઈ ધુમ ધામ આ સઘળી
હરજે હિમજે ગાવો, શરાબ પીઓ પાવો,
ગુલશન રંગ ખરજી, કરીએ નીસાર, હસ્તે દીનાર,
પાકી નીદાર —મીજલસ

જોડાંબક્ષ—

૮

પાઈ દીલબર પહેલે મુજને મોહાબનનો શરાબ,
કીધુ જગર, ખુશીથી તર, આ દીલબર કરી, પ્રેમ
જેહીસાબ—પાઈ.
આજની ચલન તુજની ધતનથી આ જગર આક,
સુ થઈ કસુર, કે રાજે ફર, આ મુજની હુર, જહુ
મીસલે હુ કવાબ—પાઈ
ચશમે કરી તુજની ખરી જોઈ પીચનનો તાબ,
આશ મલો, ધુલ ખરી, મુજની અરી, હાય લા
જવાબ—પાઈ.

જાડાંબદી—

૯

જઈ જઈ હાથ રોશન કરે,
 ઘરી ઘરી શુ કામ જલુ —જઈ જઈ
 કબુલ કરી ચાહે દીલ હરખાવે,
 ગર ઇનકારે મુજને જલાવે,
 દીલખર સગ દીલરે

જઈ

દાસ્તી—

૧૦

અરે મન થા તુ મગન સુખ સગન ગાતારે
 મેહમાનોની ધુમ મચી છે રે,
 રહ્યુ રહ્યુ ઘેર હલી હરખથી ઊભાતારે —અરે મન
 ગાઈ ગળતુ ધુમ મચાવુ રે,
 હર પલે લેહર કરી મનથી મલકાતારે.—અરે મન

ગુલનદામ—

૧૧

પ્યારે અરે હુ અધ બનો મે કીધુ અરે શુ આપ,
 હાય અજબ આ ગજબથી મુજ રૂદય ફાતી જાય,
 દોલત હસમત સારે કાજે જો નહી નેક વીચાર પ્યારે.
 ક્યારે અરે આ જગવાલી તુ પુરસે મુજની આસ,
 પતી પ્યારે અરપાણુ જેને તન મન કીધુ ખાસ,
 સોખત નોખત પામુ તેની ગણી ખરે ભરથાર પ્યારે

કેરમાન—

૧૨

આ જગર જન માહરી પીતમ પ્યારી ધીરે ધીરે,
 ધીરે, ધીરે, ધીરે, ધીરે, ધીરે, ધીરે, ધીરે, ધીરે. આ જગર
 મીઠી મુરત સુદર મુરત કાય ભરે નીર,
 જાણો જગર તુજના દીગર નીત ભમે આ ચીત આ જગર
 કોલપર મુજ તોલ કરી ધરી દીલે કરાર,
 વચન પર મુજ વજન કરી, સુખનપર આધાર. આ જગર

કેરમાન—

૧૩

જાહા રૂં, તાંહ લૂં, ના હરે, સર હરે, નીત ભમુ,
 બસ કરે, જગ ખુનખાર, ધર ધર ધર ધર.
 ભરમાવુ, ગરમાવુ, ગલરાવુ, કબરાવુ,
 રૂંદ ફાદાથી કરવાને થાર દર દર દર દર. જાહા રૂં
 ખુન કેહરથી કર કર કર કર,
 જામ જેહેરથી ભર ભર ભર ભર,
 પામ લેહરથી જર જર જર જર,
 બસ વેરથી ભર ભર ભર ભર. જાહા રૂં
 મન મલકાયે, છવ હરખાય,
 આહ આહ છુ હું દલેર સજ્જર,
 બસ જાવુ જાહા હુ પાવુ દોલત અશમત માલો વજર—જાહા

કેરમાન—

૧૪

બસ બસ બધ કર જાલલી તારી ગરત નાખીસ જાનથી મારી
 ઉઘ તજને સાને સારૂ,
 રાતો રાત હયા આયો વારૂ,
 દરતો હાયે તો કરજા કાહુ બધ કર
 જ્યા બસ મલે ખાન પાન ત્યા છાતી તુજની ગજ ખીલેછે
 આશત સમે હીમત તજ બાયલો બની તુ હરે છે,
 હેર હેર આ બદગુમાન, થુ થું આ બે ઇમાન,
 દુર કર આ શીકલને સાન, આ મુરદાર;
 અશમા ફારી ફારી, મરદી મોરી કાહરી,
 સીને પાર રે, મારી અરે, કતારી ખરે;
 જાનથી, માણથી, પતકી ઝટકી,
 નહી હર આ સમ તુજ લેવાને માણુ,
 જાણુ જાણુ જાણુ, માન માન માન,
 નહી શીખામાણુ તુજની લલામણુ કરે અસર,
 ગર ફારે સર. બધ કર.

ગુલનદામ—

૧૫

હાય હતે રોશન તે વાર,
નેક મ્યાને છે બદ તલવાર,
હરગેજ ન થાતે આજ ખવાર,
હાયે મોહની

કોરસ

હાયે મોહની,
હાયે મોહની,
મારી કતારી સીને પાર,
હાયે મોહની.

પ્રે । કરે કુ બ મુજનુ કમ,
નખોબ એવો અકકલમન્દ,
જગર છે જે મુજનુ મન્દ,
હાયે મોહની

કોરસ

જાહાંબક્ષ અને

ગુલનદામ

૧૬

નહી જવો તજને ઓ મેહરબાન,
કઈ ખાવો કદર છુ બેગુનાહ,
જોઈ તજને થાવો પુર રેહમ નીગાહ,
નહી કસુર મારી છે ભાઈ જાન

બસ બસ એ બકવા બધ કરી,
ચલ ચલ નીસર કાલુ કરી,
ઓ નાર મકકરથી ભરી,
ન ગરજ મુજને છે રહી

જેમ ભાગા વાસણ પર રહે છે સાધ,
 ન દીસે બેઢાલ દાનેલી ચામ,
 તેમ એક વખતનું દુકુ જગર,
 સધાય પણ રહે ખામી મગર

ગુલનહામ—

૧૪

કરગરી માગુ થા જાદા,
 ન બને બેવફા, કેરમાન ખારો, આંખિના તારો કર
 વીનાસ કાલે વીના વીચારે,
 હાયે દીધુ જગર,
 દુર કર આફત રજમા નીલાવી,
 કર તુ આ ગજબ સફા. કરગરી.
 માગુ હુ દાસ, પુર કર આસ. નકર તુ નીરાસ ખુદા કરગરી,

કેરસારપ—

૧૮

સઘલી નગરી ગભરાયેરે,
 હાય જપાજપ થાયે તપાતપ, હરદમ ખુન હાયે,
 અરર શુ કહેવાય. સઘલી
 બે બુન્યાદો એ બદકારો ભલે બુદો તમ માલો જર
 પણ કયામતને દીને આખર જસો જહાનમઘર સધલા

ખુશબેહર—

૧૯

રખ તુ અરજ લે માની આજ માગુ નમો નમી,
 તુ વને મુજ ગમી કોણુ કરે કમી કમી. અરજ
 મુજ સમ નીરાધાર અરે, આય બીયાબાને રડી રડી કરે,
 રાત દીન આસુ દોદ ધરે એકલી અતુલી જુરે,
 અરે આફતો તો હદ કરે ભમી ભમી. અરજ.

સનહલ ને બુધ્ધી— ૨૦

થાવો ખુસાલ નાચી કુદી આજ કાલ અરે વાહ વાહ,
 બીલુ ગખમર; હા, હા, હા, હા,
 જનથો મારો માલ ઉતારી, કરસુ પ્યારી, ચમન ભારી થાવે
 મલ્યો છે આ ખુબાર માલ, નહી ખાસુ રોતી ને દાલ,
 ગરમ કવાબ ને શરાબ લાલ, તેથીજ છે આ છદ્મી નહાલ;
 રંગ રંગ રંગે સુખને સંગે એકમેક સંગે હરખે ઉમંગે,
 કરસુ મોજ રોજને રોજ થાવે

કામદાર—

૨૧

આ તે શું ગુનખાન શુ બુધ્ધા કે જવાન,
 કેદ પકરાયો કેરમાન કરી કરે પુકાર,
 શોહરે ચકચાર હર નર ને નાર,
 ખસ એજ હરખાર કરે આપસમે. આ તે શુ
 મુજ રફીકે કેરમાન જેતુ કામ શુ પાણુ નામ,
 થી ધુજે આ જોહાન હરઘડી પલે,
 થયો છે માહાત આખર સરકારને હાથ,
 હાય ગજબની વાત બેશક છે અરે. આ તે શુ.
 જેવી સુની એ મોહકાન થયો હાલે હુ દેરાન,
 ખોઈ અકકલ અને ધ્યાન ખસ તેજ સમે,
 નહી થર છતહાર ખસ જલુ આ વાર,
 કર આફનોથી પાર મુજ રેહબરને આ તે શુ.

કેરમાન—

૨૨

ખખતને આધીન છે હરએક બશર,
 શહેનશાહ અમીર યા હા મુફ્લીસ અગર,
 આશ મલી ધુલ મુજને એરે કલ ગફલતે મુજની હાયે હાયે,

શાહાદીને બદલે આ જાજર મલી,

મતે યારી ન દીધી ખરી.

બખતને.

ધાઓ ધાઓ મગર બખતનુ પાઓ,

ચાહે પાતાલે જાઓ, બદ ઓ નેક થાવો,

હર રગ જમાવ, આફત ઉઠાવ, ફલક ગજાવ,

ધરતી ધુજાવ, નહી ફાવો મગર

બખતને

દાસી—

૨૩

હા હા કરૂ દીલજનન તન મન કુરખાન,

જરા કરી હેશાન હમી હસાવો માણ,

જોઈ સુરત ખુબ શાન તન મન હરખાયે હા હા

મુજ પીતમ માણ વાહા કેવુ હેશાન,

જાણે પુનમનો ચાદ ખીલી રહ્યો આસમાન,

મુજ જગર જાણ હર પલ છલકાયે હા હા

ખુશબેહર—

૨૪

ઓ મન મુજ હરખથી છલ છલ થાયે.

વાની મધુરથી દીલ હરખાયે

ઓ મન

ચાહુ તને હુ જનો જગરથી ચરણે પર હુ વરવા,

સસાર સુખનો સાગર તરીને ચાહુ હુ પાર ઉતરવા ઓ

આશ હી જે ખાશ જગરની પાર પડી ઓ પીયરવા,

સુખે હુ જે તુજ સાથ રહીને દાસ હુ તુજની થરવા. ઓ

જાહાંબક્ષ અને

ખુશબેહર—

૨૫

માન સુખન દીલજની છુ તુજપે દીવાની,

તુ છે પ્યાર તુજ આધાર દીલનો કરાર જન

બસ બસ મન માની બધ કર આ જખાની,

પીતમ માણ જગર જન આહુ આહુ હા.

જેમ શાહ અરેજ શેહર પર મગફર છે,
 તેમ નેક ભરથારે નાર તો ગફર છે
 સુખી તે અપતાર હયા નરનો જફર છે,
 પામે નાર નેક જો ગુનવતી,
 નેક નાર વીન રદ સહિ જન જન જન,
 પાક પ્યારથીજ છવ શાહ શાહ માન માન

કેરમાન ગુલદામ દારી

અને કેરસાર— ૨૬

હા નર નારી સાથ અહીં સખી એક સાજ થઈ,
 ગાઈ ગજવો આજ; પુશ મેહમાર, બે શુમાર,
 છે આ વાર, હા હા ખુદાયા,
 કદ ખુદાઈ ભલે ગુલે અદામ કરે પીરાન આજ વરે,
 શેહરીયાર સાથ ખરે મેહરનો હાથ ધરે ખુશીથી આજ.
 હા નર
 વાહાલથી, મીતથી, રીતે રહીને, નેક ધ્યાનતે નમી હરખાર
 આયે જગતને દવાર, આનથી, શાનથી, ધ્યાનથી,
 માનથી, માણ્યથી, જનથી, હલો મલી, સગ રાખી ભલી,
 સુખ સપે થરી કરજો સસાર પાર. હા નર

કામદાર—

૨૭

મતલબ કાજ ખન ખન ભટકુ સેહતા રજ આફત ખીસીયાર,
 મેહરે ખતાવી જહેર હુ તો ખાતીન કહરે ધર હરખાર,
 લેહર લપટની જલ ખોછાવી શીકાર સોધુ ખુશ જરેદાર,
 ચીલ ઝપટને તાલ તલાવથીજ કરે મુજ બેહરો પાર,
 અજબ હીકમત ખુલદ હીમત હર કલામા છુ હુશીયાર,
 ન ગાઉ નેનુ ખાગી હુ તો ફદમા ફસાવી કરે યાર. મતલબ

સમાપ્ત.

